

УДК 336.7:368

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ УКРАЇНИ

Бігдан І.А., Усова М.О.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

В статті проведено аналіз основних параметрів українського ринку страхування життя за період з 2015 року по перше півріччя 2018 рік. Визначені тенденції розвитку ринку. Систематизовано основні чинники впливу на сучасний стан ринку страхування життя. Визначено основні проблеми, що стримують його розвиток. Наголошено на необхідності забезпечення дієвості державного регулювання страхового ринку. Проаналізовано компоненти Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року в частині ринку страхування життя. Запропоновано низку заходів щодо поліпшення державного регулювання страхового ринку.

Ключові слова: страхування життя, ринок страхування життя, показники розвитку, чинники впливу, державне регулювання, стратегія.

Постановка проблеми. Сьогодні Україна стоїть на порозі реформування галузі страхування, де не останню роль відіграє страхування життя, оскільки є необхідним атрибутом ринкової економіки. Доведено, що в країнах з розвинутою економікою воно є надійним джерелом інвестиційних надходжень і займає від 30 до 40% на ринку страхових послуг. Нестабільність в економічній та соціальній сферах національного розвитку останнім часом посилює роль страхової діяльності в забезпеченні фінансової безпеки окремих регіонів і держави в цілому, сталого розвитку економіки, підвищення добробуту населення.

Незважаючи на позитивну динаміку параметрів розвитку ринку страхування життя України протягом останнього десятиріччя, ринок залишається мало розвинутим, не відповідає світовим тенденціям через низку стримуючих чинників, що конче впливає на загальний стан фінансів в країні та добробут її громадян. Отже, нагальною потребою є розробка нових та реалізація діючих державних стандартів з регулювання розвитку ринку страхування життя в рамках національного страхового ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ринок страхування життя України є об'єктом досліджень багатьох вітчизняних вчених. Протягом останніх 5 років на увагу заслуговують наукові результати таких дослідників як Андреевої А.І. (2016), Братюк В.П. (2014, 2018), Волкової В.В. (2016), Галаганова В.О. (2017), Гудачок Я.Ю. (2014) Золотарьової О.В. (2017), Журавки О.С. (2015), Іоніна М.Є. (2017), Кисільової І.Ю. (2014), Клапків Ю.В. (2017), Лопатченко С.Г. (2015), Луцишина О.О. (2016), Малікової І.П. (2015), Мартиненко Л.М. (2015), Надієвець Л.М. (2016), Русул Л.В. (2017), Сови О.Ю. (2015), Сич О.А. (2018), Слободянюк О.В. (2017), Стецюк Т.І. (2014), Шишпанової Н.А., Шкарлет Т.В. (2015), Шолойко А.С. (2018), Юхименко В.М. (2016). Об'єктом дослідження більшості з них є розвиток страхового ринку та ринку страхування життя як його складової компоненти, при цьому часовий період для розрахунку показників становить переважно 2014 – 9 місяців 2017 рр.

Виділення не вирішених раніше чистих загальної проблеми, визначення проблемних питань. Попри виявлених характеристик розвитку ринку страхування життя та означених проблем,

недостатньо висвітленими залишаються питання впливу сучасного стану державного регулювання на функціонування страхового ринку. Отже, подальшого дослідження потребує комплекс питань, пов'язаних з тенденціями розвитку ринку страхування життя у 2018 році, станом нормативно-правового забезпечення його функціонування та розробкою практичних рекомендацій щодо визначення векторів його подальшого розвитку.

Мета статті. Визначення сучасних тенденцій розвитку ринку страхування життя, стримуючих цей розвиток чинників та розробка пропозицій щодо покращення його функціонування.

Виклад основного матеріалу. Соціальна спрямованість України обумовлює необхідність розробки і прийняття таких заходів, які могли б максимально задовольнити потреби громадян у соціальному захисті. Одним із важливих кроків у цьому напрямку є забезпечення більш ефективного функціонування ринку страхування життя, що сприятиме виконанню ним соціальних завдань і підвищить ефективність функціонування пов'язаних з ним галузей.

Для оцінки стану та визначення тенденцій розвитку ринку страхування життя країни у 2015 – 1 півріччі 2018 рр. використаємо інформацію журналу Фориншурер [1; 2; 3; 4]. Основними параметрами розвитку ринку страхування є: кількість страхових компаній, що здійснюють страхування життя; питома вага лайфових страхових компаній в загальній кількості страхових компаній; кількість застрахованих фізичних осіб; кількість укладених договорів зі страхування життя; обсяг валових та чистих страхових премій; обсяг валових та чистих страхових виплат; рівень страхових валових та чистих страхових виплат; питома вага страхових виплат по страхування життя в загальній сумі страхових виплат; концентрація ринку страхування життя; щільність страхування життя; рівень проникнення страхування життя.

Результати оцінки стану та розвитку ринку страхування життя України надані в табл. 1. Показники таблиці свідчать про щорічне зменшення кількості страхових компаній зі страхування життя, при цьому спостерігається прискорення виходу компаній з ринку. У 2017 році таких компаній становило 9, що більше 2016 року на 50%. Негативна тенденція зберігається і у 2018 році.

Основні показники ринку страхування життя у 2015-2017 рр.

Показники	2015	2016	2017	Темпи зміни	
				2016/2015	2017/2016
Кількість страхових компаній на кінець року, од.	49	43	34	-12,3	-20,9
у % до загальної кількості на ринку страхування	13,6	13,4	11,5	-1,5	-14,2
Кількість застрахованих фізичних осіб на кінець року, осіб	4930010	4165014	4076718	-15,5	-2,1
Кількість договорів зі страхування життя, од.	240,9	846,4	415,2	2,5 р.	- 51,0
Валові страхові премії, млн. грн.	2186,6	2756,1	2913,7	26,0	5,7
у % до загального обсягу валових премій на ринку страхування	19,9	7,8	6,7	-60,2	-14,1
Валові страхові виплати, млн. грн.	491,5	418,3	556,3	-14,9	33,0
у % до загального обсягу валових страхових виплат на ринку страхування	6,5	4,7	5,3	-27,7	12,8
Рівень валових страхових виплат, %	22,5	15,2	19,7	-32,5	29,6
Рівень валових страхових виплат на ринку страхування, %	31,2	25,1	24,3	-22,8	-3,2

За результатами діяльності станом на 30.06.2018 р. на ринку страхування життя функціонувала 31 страхова компанія, отже з початку року ще 3 компанії покинули ринок. Якщо порівняти з аналогічним періодом 2017 року, цей показник менше на 5 страхових компаній.

Дослідження динаміки структури страхового ринку України довело, що на протязі 2015-2017 рр. питома вага ринку страхування життя є достатньо низькою та має тенденцію до зменшення. На 30.06.2018 р. вона складає 10,7%, що нижче показника 2017 р. на 0,8 процентних пункти (рис. 1).

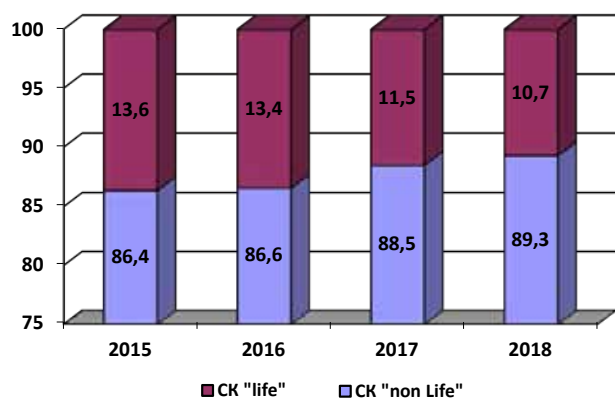

Рис. 1. Структура ринку страхування України

Зменшення кількості та частки лайфових страхових компаній ще не означає втрату ринком страхування своїх позицій. Так, за результатами їх діяльності попри зменшення кількості укладених договорів та кількості застрахованих фізичних осіб за досліджуваний період обсяг валових премій у 2017 році зростає, а відтак зростає і рівень страхових виплат, що позитивно характеризує діяльність страхових компаній. Позитивна динаміка зберігається і протягом I півріччя 2018 р. [4, с. 19]. Так, валові страхові платежі зі страхування життя становили 1732,8 млн. грн., що на 39,2% більше, ніж за аналогічний період 2017 р. Зростання на 46,9% відбулося і за обсягом

валових страхових виплат із страхування життя, який досяг 390,5 млн. грн. Збільшилась і кількість застрахованих осіб до 4,079 млн. осіб, що більше минулого періоду на 0,8%

Аналіз асортименту страхових послуг зі страхування життя показав, що найбільшу частку в структурі валових страхових премій у 2015-2017 рр. займають накопичувальне страхування – більше 60%; та страхування життя – від 26,9% до 33,6% відповідно. Аналогічна структура і за валовими страховими виплатами – 89,4%-92,7% та 7,6-6,1% в розрізі зазначеного асортименту послуг.

Станом на 30.06.2018 р. в структурі страхових послуг відбулися структурні зрушення в бік зменшення частки валових страхових премій та валових страхових виплат за іншими договорами накопичувального страхування до 55,2% та 90,6% відповідно [4, с. 20]. Разом з тим, зберігається позитивна динаміка за договорами страхування життя, оскільки частка валових страхових премій збільшується до 38,1%. Інша ситуація зі страховими виплатами. Частка цих виплат за договорами страхування життя продовжує зменшуватися до 5,1%, натомість суттєво зростає питома вага валових страхових виплат за договорами страхування життя на випадок смерті (4,2%).

Отже, серед населення найбільш привабливим з точки зору інвестицій є накопичувальне страхування. В той же час, залишається низьким попит на інші види страхових послуг, а сам асортимент страхових послуг є вузьким.

Протягом 2015 – I півріччя 2018 року ринок страхування життя залишається більш жорстким за параметрами концентрації, ніж ризикове страхування (табл. 2). Так, у 2015 році на 20 страхових компаній приходилось 99,0% обсягу надходження валових страхових премій, у 2016 році – 99,5%; у 2017 році – 99,9%. Станом на 30.08.2018 р. 20 лайфових страхових компаній забезпечили надходження 100% валових страхових премій.

Треба зауважити, що у двадцятці страхових компаній 10 отримали у 2016 р. 89,4% валових страхових премій, у 2017 році – 95,5%, у I піврічч-

Таблиця 2

Концентрація ринку страхування життя України [1; 2; 3; 4]

Перші топ	Надходження премій 2015 р., млн. грн.	Частка на ринку, %	Надходження премій 2016 р., млн. грн.	Частка на ринку, %	Надходження премій 2017 р., млн. грн.	Частка на ринку, %	Надходження премій I півріччя 2018 р., млн. грн.	Частка на ринку, %
Топ 3	936,1	42,8	1186,5	43,0	1586,6	54,5	954,8	55,1
Топ 10	1921,4	87,9	2465,2	89,4	2794,7	95,9	1670,1	96,4
Топ 20	2164,0	99,0	2741,2	99,5	2911,0	99,9	1732,1	100,0
Топ 50	2186,6	100,0	2756,1	100,0	2913,7	100,0	-	-
Всього по ринку	2186,6	100,0	2756,1	100,0	2913,7	100,0	1732,8	100,0

чі 2018 р. – 96,4%. Практично саме ці 10-топових компаній відіграють вирішальну роль на ринку страхування життя. Серед них у 2017 році 54,5% валових страхових премій отримано трьома компаніями – СК «МЕТЛАЙФ», «УНІКА ЖИТТЯ», «ТАС» [5, с. 33].

З погляду монополізації ринку страхування життя у 2015 році він був безпечний, а з 2016 року на ринку наявна помірна монополізація.

Таким чином, незважаючи на покращення активності страхових компаній зі страхування життя на страховому ринку, він залишається мало розвинутим. Це підтверджують дуже мала частка валових страхових премій та валових страхових виплат в загальному їх обсязі по ринку страхування (не більше 7,4%), менший за інші види страхування рівень страхових виплат, відсутність практично конкуренції, економічна неактивність третини лайфхових страхових компаній, вузький набір страхових послуг, низький попит на більшість з них з боку населення.

Український ринок страхування життя за основними показниками не відповідає і світовим параметрам. Частка страхування життя у загальному обсязі валових страхових премій складає на 30.06.2018 р. лише 7,4%, тоді як у більшості країн Європи, Великобританії та США вона перевищує 40% [6, с. 261]. Враховуючи, що у першому півріччі 2018 р. обсяг зібраних валових страхових премій склав 1732,8 млн. грн., отримано ВВП на суму 1507753 млн. грн. [7], рівень проникнення страхування життя складає 0,11%, в той час як у країнах світу він більше 1%. Щодо щільності страхування життя, при середній чисельності населення за I півріччя 2018 р. 42,32 млн. осіб на одну особу [8] припадає лише 40,95 грн., або за офіційним курсом НБУ на 01.07.2018 р. 26,1892 грн. за 1 долар [9] – усього 1,56 дол. США валових страхових премій. Цей показник складає у Польщі 218 дол., Німеччині, США більше 1000 дол., у Великобританії – 3000 дол. Україна займає низьку позицію у рейтингу інших країн світу за страхуванням життя. Так, при світовому обсязі валових страхових премій зі страхування життя у 2015 році 2,52 трл. дол. США [10, с. 51] та українському обсязі 2186,6 млн. грн. частка України у загальному показнику складає 0,003%, що нижче навіть польського показника, який складає 0,32% [6; 11].

Низька частка страхування життя в загальному страховому ринку України та мізерна у світовому ринку страхування життя, рівень проникнення і щільність страхування життя, рівень

страхових виплат в декілька разів нижче світових, свідчать про наявність глибоких проблем у розвитку нашої держави.

Узагальнення точок зору більшості науковців щодо причин гальмування розвитку національного ринку страхування життя [6; 12-15] дозволило нам систематизувати і виділити групи негативних чинників, серед яких економічні, соціальні та організаційно-правові (рис. 2).

Серед проблем, що перешкоджають формуванню повноцінного ринку страхування життя в Україні, на нашу думку, вагомими є слабкість системи державного управління, недооцінка ролі в цілому ринку страхування в системі фінансового ринку, значущості результатів функціонування ринку страхування життя для держави та суспільства. Саме ці проблеми породжують недовіру державного регулювання, і зокрема, страхового ринку, недосконалість фінансового механізму забезпечення ефективного функціонування лайфхових страхових компаній на ринку, надто високу монополію та його концентрацію, слабкість державного фінансового контролю за діяльністю страховиків тощо.

Для вирішення означених проблем на державному рівні необхідна розробка пакету найважливіших документів, які б визначали основоположні постулати розвитку ринку страхування життя і загалом страхового ринку, вірне бачення урядом векторів і напрямів його розвитку, комплекс заходів та очікувані результати їх реалізації. Незважаючи на схвалені Урядом України три програми розвитку вітчизняного страхового ринку у 1998, 2001 та 2005 роках, серед яких «Концепція розвитку страхового ринку України до 2010 року» [16], що визначили основні напрями розвитку страхового ринку в Україні до 2010 року, ряд положень з питань удосконалення системи державного регулювання страхової діяльності, розвитку соціально значущих видів страхування, відновлення довіри до страхової галузі, кадрового забезпечення страхової діяльності та інші так і не були повною мірою втілені в життя.

Враховуючи загальнодержавну значимість розвитку страхової галузі необхідно, на нашу думку, розробити, затвердити та реалізувати стратегію середньо- та довгострокового розвитку страхового ринку України. При цьому з метою забезпечення сталої динаміки розвитку страхового ринку важливо, щоб зазначена стратегія була складовою загальної стратегії соціально-економічного розвитку України. Сьогодні окремі під-

Рис. 2. Чинники впливу на розвиток ринку страхування життя України

ходи до розвитку страхового ринку знаходять відображення в Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року, затвердженій постановою НБУ від 18.06.2015 р. № 391 з урахуванням оновлення від 16.01.2017 р. № 28 [17].

Комплексна програма реформування фінансового сектору передбачає три основні напрями:

- 1) забезпечення стабільності та динамічності розвитку фінансового сектору;
- 2) розбудова інституційної спроможності регуляторів фінансового сектору;
- 3) захист прав споживачів фінансового сектору та інвесторів.

Забезпечення стабільності та динамічності розвитку фінансового сектору передбачає створення рівних умов для конкуренції у фінансовому секторі, що стосується і страхового ринку, умов для вільного руху капіталів; посилення вимог до платоспроможності та ліквідності учасників фінансового сектору шляхом запровадження рекомендацій Basel III, Solvency II; удосконалення системи регулювання та нагляду за фінансовим сектором; забезпечення прозорості діяльності та звітності учасників фінансового сектору; забезпечення розвитку інституту посередників фінансового сектору; забезпечення податкового стимулювання та гармонізації системи оподаткування фінансових інструментів фінансового сектору; стимулювання комплексного розвитку ринку страхових послуг.

Зміст і терміни виконання Комплексної програми щодо стимулювання комплексного розвитку ринку страхових послуг і, зокрема, страхування життя, містить наступні положення:

1. Удосконалення нормативно-правової бази для розвитку страхового ринку.

2. Створення умов для розвитку ринку накопичувального страхування життя.

3. Забезпечення розвитку інституту страхових посередників фінансового сектору.

Реалізація зазначених заходів передбачена в терміни до 31.12.2019 року.

Серед заходів розбудови інституційної спроможності регуляторів фінансового сектору Комплексною програмою передбачено забезпечення інституційної та фінансової незалежності регуляторів фінансового сектору, посилення інституційного контролю їх роботи, поетапний перехід за наглядом на основі оцінки ризиків; посилення внутрішнього контролю регуляторів, підвищення їх ефективності, посилення координації зі споживачами послуг та учасниками фінансового сектору, підвищення ефективності протидії зловживанням у фінансовому секторі та ін. В частині реалізації поетапного переходу до нагляду на основі ризику необхідно проаналізувати міжнародну практику та сформовані стандарти нагляду на основі оцінки ризику, зокрема, основні принципи страхування Між-

народної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю; провести адаптацію нормативних положень і внутрішніх регламентів та інструкцій регуляторів до міжнародних стандартів нагляду. Термін виконання – до 31.12.2019 року.

Захист прав споживачів фінансового сектору та інвесторів повинен бути забезпечений шляхом підвищення рівня фінансової обізнаності та культури заощаджень населення, підвищення стандартів розкриття інформації в інтересах споживачів та інвесторів, ефективності системи реалізації та захисту їх прав. Підвищення стандартів розкриття інформації в інтересах споживачів та інвесторів фінансового сектору досягається шляхом забезпечення прозорого та повного розкриття необхідної інформації для всебічного та повного розуміння клієнтом можливих ризиків та сукупної вартості послуг, що надаються, встановленням чітких санкцій для учасників ринку фінансових послуг щодо ненадання попередньої інформації про фінансову послугу та інші порушення прав споживачів. Для підвищення ефективності захисту прав споживачів страхових послуг та інвесторів, в т.ч. шляхом створення нових інструментів необхідно створити інститут фінансового омбудсмена, до функцій якого належатиме досудове (альтернативне) вирішення спорів між фінансовими установами та їх клієнтами – фізичними особами; створити компенсаційні схеми захисту вкладів інвесторів та інших споживачів небанківських фінансових послуг. Термін виконання – до 31.12.2019 року.

Очікуваними результатами реалізації Комплексної програми розвитку фінансового сектору України в частині ринку страхування життя у 2020 році є рівень проникнення страхування не менший 0,9%.

На жаль, реалізація заходів Комплексної програми здійснюється недостатньо активно, оскільки неприйняття низки законопроектів щодо консолідації регулювання ринку фінансових послуг (№ 2413а), захисту прав споживачів фінансових послуг (№ 2456д), захисту інвесторів від зловживань на ринках капіталу (№ 6303) стримує здійснення інших заходів для створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС.

За інформацією НБУ станом на початок липня 2018 р. лише 18% заходів Комплексної програми виконано всіма регуляторами, 33% – одним або кількома регуляторами [18]. Крім того, як зазначає Голова Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку Тимур Хромаєв, виконавцям Комплексної програми вдалося по деяким компонентам досягти виконання у 70-80%, зокрема, в частині розкриття інформації емітентами та реалізації прав інвесторів. Але питання забезпечення інституційної спроможності регулятора і його адекватного фінансування, запровадження нових фінансових інструментів залишаються поки що лише на папері. Це свідчить про відсутність політичної волі здійснювати реальні реформи на фінансовому ринку.

На нашу думку, Комплексна програма повинна стати фундаментом для розробки Стратегії розвитку страхового ринку в Україні, яка передбачала б урахування принципів та стандартів, рекомендованих Міжнародною асоціацією нагляду за страховою діяльністю, стандартів СОТ, а також законодавства ЄС у сфері страхування; Страхового Кодексу, який вмістив би комплекс законодавчих актів у сфері страхування та визначав взаємовідносини між усіма учасниками ринку страхування життя. Ми погоджуємося

з думкою дослідників про необхідність прискорити розробку та прийняття нового Цивільного кодексу України, в якому передбачити правові основи регулювання страхової діяльності в Україні; удосконалити систему правового забезпечення шляхом прийняття нової редакції Закону України «Про страхування» (удосконалити законодавчу та нормативну базу, прийняти низку законів та нормативно-правових актів, що регламентують права та обов'язки ринкових суб'єктів та врегулювати механізми здійснення страхування), забезпечити розроблення та впровадження додаткових актів законодавства, що сприятимуть запобіганню використанню страхового ринку для проведення протиправних і сумнівних операцій та шахрайства, включаючи відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом.

Висновки. З метою державного регулювання розвитку ринку страхування життя важливого значення набуває систематичний обґрунтований аналіз стану та його розвитку за основними параметрами. Ці параметри розвитку повинні відповідати сучасним потребам як суспільства так і держави та вимогам європейських стандартів. Для успішного виконання ринком страхування життя своїх функцій необхідно посилити дієвість його державного регулювання, що потребує розробки та реалізації нових стандартів – Стратегії розвитку страхового ринку України, Страхового кодексу України, удосконалення діючого Закону України «Про страхування», внесення змін до Цивільного та Податкового кодексів України, ефективної реалізації означених реформ в сфері фінансового ринку, пенсійного та медичного страхування.

Надані в роботі пропозиції щодо векторів розвитку ринку страхування життя дозволять частково вирішити проблемні питання та стануть підґрунтям для подальшого дослідження даної галузі страхування через призму реформування пенсійної системи та охорони здоров'я.

Список літератури:

1. Підсумки страхового ринку України за 2015 рік // Журнал Insurance TOP. – 2016. – № 1(53). URL: <https://forinsurer.com/files/file00565.pdf>.
2. Підсумки страхового ринку України за 2016 рік // Журнал Insurance TOP.– 2017. – № 1(57). URL: <https://forinsurer.com/files/file00632.pdf>.
3. Підсумки страхового ринку України за 2017 рік // Журнал Insurance TOP.– 2017. – № 1(57). URL: <https://forinsurer.com/files/file00634.pdf>.
4. Підсумки страхового ринку України за I півріччя 2018 рік // Журнал Insurance TOP.– 2018. – № 3(63). URL: <https://forinsurer.com/files/file00642.pdf>.
5. Итоги работы компаний страхования жизни за 2017 год // Журнал Insurance TOP. – 2018.– № 1(61). URL: <https://forinsurer.com/files/file00633.pdf>.
6. Бігдан І.А., Совгир Л.М. Ринок страхування життя України і світові тенденції // Модернізація фінансово-кредитної системи України: виклики глобалізації: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції (20 березня 2018 року). – Кривий Ріг: ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, 2018. – С. 259-263. URL: <http://www.donnuet.edu.ua/index.php/ru/item/640-u-donnuet-proishla-iii-vseukrainska-naukovopraktychna-internetkonferentsiia-modernizatsiia-finansovokredytnoi-systemy-ukrainy-vykyky-hlobalizatsii>.
7. Валовий внутрішній продукт за 2018 рік. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Чисельність населення (за оцінкою) на 1 липня 2018 року та середня чисельність у січні-червні 2018 року. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Курс валют НБУ на 1 июля. URL: <https://finance.ua/nbu/?d=1&m=7&y=2018>.
10. Кулина Г., Фаріон Я. Світовий ринок страхових послуг в умовах зміни парадигми глобального економічного розвитку / Г. Кулина, Я. Фаріон // Світ фінансів. – № 3(52). – 2017. – С. 48-59. URL: <http://sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1010>.
11. Марценюк-Розарьонова О.В. Аналіз тенденцій розвитку страхового ринку: вітчизняний та світовий аспект / В. Марценюк-Розарьонова // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 3. – С. 53-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017.
12. Гарматій Т.Я. Проблеми розвитку страхового ринку України / Т.Я. Гарматій // Банківська справа. – 2009. – № 5.

13. Журавка О.С., Лопатченко С.Г. Страхова культура як один із чинників впливу на розвиток страхування / О.С. Журавка, С.Г. Лопатченко // Ефективна економіка. – 2015. – № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4102>
14. Золотарьова О.В., Галаганов В.О. Актуальні проблеми та перспективи розвитку страхування життя в Україні / О.В. Золотарьова, В.О. Галаганов // Економіка і суспільство. – 2017. – С. 569-597.
15. Іонін М.С. Ринкові чинники впливу на конкурентний потенціал страхової компанії / М.С. Іонін // Економіка організація управління. – 2017.– № 3. – С. 116-126.
16. Концепція розвитку страхового ринку України до 2010 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.08 2005 р. № 369-р із змінами від 26.07.2006 № 1022. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/369-2005-%D1%80>.
17. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України : постанова Національного банку України від 18.06.2015 р. № 391 з урахуванням змін від 16.01.2017 р. № 28-рш. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15>.
18. Фінансові регулятори визначили пріоритети реформи на наступні півтора роки. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/printable_article;jsessionid=5959A57BFAF7AC34275C034E67D0B9AA?art_id=73007298&showTitle=true.

Бигдан И.А., Усова М.А.

Харьковский государственный университет питания и торговли

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ВЕКТОРЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА СТРАХОВАНИЯ ЖИЗНИ УКРАИНЫ

Аннотация

В статье проведен анализ основных параметров украинского рынка страхования жизни за период с 2015 года по первое полугодие 2018 года. Определены тенденции развития рынка. Систематизированы основные факторы влияния на современное состояние рынка страхования жизни. Определены основные проблемы, сдерживающие его развитие. Отмечена необходимость обеспечения действенности государственного регулирования страхового рынка. Проанализированы компоненты Комплексной программы развития финансового сектора Украины до 2020 года в части рынка страхования жизни. Предложен ряд мер по улучшению государственного регулирования страхового рынка.

Ключевые слова: страхование жизни, рынок страхования жизни, показатели развития, факторы влияния, государственное регулирование, стратегия.

Bigdan I.A., Usova M.O.

Kharkov State University of Food Technology and Trade

THE MODERN STATE AND THE DEVELOPMENT VECTORS OF THE UKRAINIAN LIFE INSURANCE MARKET

Summary

In the article the main parameters of the Ukrainian life insurance market for the period from 2015 to the first half of 2018 are analyzed. The trends of market development are revealed. The main factors influencing the current state of the life insurance market are systematized. The main problems that hinder its development are determined. The necessity of the efficiency ensuring of the insurance market state regulation is emphasized. The components of the Integrated Program for the Ukraine Financial Sector Development until 2020 in the life insurance market are analyzed. A number of measures have been proposed to improve the insurance market state regulation.

Keywords: life insurance, life insurance market, development indicators, influence factors, state regulation, strategy.